Dr. NICOLAE GIURUMESCU Dr. CONSTANTIN TUFAN

SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

LUMINA LEX
BUCUREŞTI
2002

Dr. Nicolae Giurumescu **Dr. Constantin Tufan**

C-234142L

SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

234142
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1

LUMINA LEX
BUCUREŞTI
2002

CUPRINS

CAPITOLUL I

CONSIDERAŢII GENERALE CU PRIVIRE LA ASIGURĂRILE SOCIALE, INSTITUŢIE DE BAZĂ A DREPTULUI SECURITĂŢII SOCIALE

1. Definiţia asigurărilor sociale 17
2. Trăsăturile specifice ale raporturilor juridice de asigurări sociale 19
3. Principiile de bază ale sistemului public 20
4. Părţile raportului juridic de asigurări sociale 21
   1. Persoanele asigurate 21
   2. Persoanele la care îşi desfăşoară activitatea asiguraţii 28
5. Declaraţia de asigurare 29
6. Codul personal de asigurări sociale 33
7. Felul prestaţiilor de asigurări sociale 33
8. Riscurile asigurate 33
9. Transferul drepturilor de asigurări sociale cuvenite în sistemul public din ţara noastră, în alte ţări 34

CAPITOLUL II

ORGANIZAREA SISTEMULUI PUBLIC DE PENSII ŞI ALTE DREPTURI DE ASIGURĂRI SOCIALE

1. Casa Naţională de Pensii şi Alte Drepturi de Asigurări Sociale (C.N.P.A.S.) 35
   1. Organizarea Casei Naţionale de Pensii şi Alte Drepturi de Asigurări Sociale şi Organele de conducere 35
2. Organele de conducere ale C.N.P.A.S. 36

1. Preşedintele Casei Naţionale de Pensii şi Alte Drepturi de Asigurări Sociale 36
2. Consiliul de Administraţie al Casei Naţionale de Pensii şi Alte Drepturi de Asigurări Sociale. 37
3. Atribuţiile Consiliului de Administraţie a C.N.P.A.S. – art. 13 din statut 37
4. Atribuţiile Preşedintelui C.N.A.S.P. 39
5. Atribuţiile Casei Naţionale de Pensii şi Alte Drepturi de Asigurări Sociale 40
3. Casele teritoriale de pensii 43
1. Organizarea Caselor teritoriale de pensii şi organele de conducere 43
2. Atribuţiile caselor teritoriale de pensii 43
3. Casele locale de pensii 44
4. Organizarea societăţilor private de asigurări sociale 46

CAPITOLUL III

CONTRIBUŢIA DE ASIGURĂRI SOCIALE ÎN SISTEMUL PUBLIC DE PENSII ŞI ALTE DREPTURI DE ASIGURĂRI SOCIALE ŞI BUGETUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

1. Contribuabilii din sistemul public 47
2. Cotele de contribuţii de asigurări sociale. 48
3. Data de la care se datorează contribuţia de asigurări sociale 50
4. Calculul şi plata contribuţiei de asigurări sociale. 50
1. Calculul şi plata contribuţiei de asigurări datorată de asiguraţi 50
2. Calculul şi plata contribuţiilor de asigurări sociale datorată de angajator 52
5. Baza lunară de calcul a contribuţiei de asigurări sociale pentru şomeri 53
6. Sumele pentru care nu se datorează contribuţia de asigurări sociale 53
7. Plata prestaţiilor de asigurări sociale 54
1. Sumele reprezentând prestaţii de asigurări sociale plătite de angajator, asiguraţilor. 54
2. Contribuţia individuală de asigurări sociale datorată de asiguraţi. 54
3. Termenele de plată a contribuţiei de asigurări sociale. 54
4. Controlul bancar al plăţii contribuţiei de asigurări sociale. 55
5. Majorările de întârziere. 55
6. Recuperarea debitelor în cazul lichidării administrative sau a falimentului angajatorului. 56
7. Neplata contribuţiei de asigurări sociale de către asiguraţii cu declaraţie sau contract de asigurare. 56
8. Colectarea şi evidenţa contribuţiilor de asigurări sociale 57
9. Stagiul de cotizare 57
10. Perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare 58
11. Certificarea stagiului de cotizare 58

12. Bugetul asigurărilor sociale de stat 59
1. Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat. 59
2. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat. 59
3. Fondul de rezervă. 60
4. Excedentele anuale ale bugetului asigurărilor de stat. 60
5. Disponibilităţile băneşti ale asigurărilor sociale de stat. 60
6. Acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat. 60
7. Plata contribuţiilor şi prestaţiilor de asigurări sociale. 60

CAPITOLUL IV

PENSIA PENTRU LIMITĂ DE VÂRSTA

1. Preliminarii 62
1. Noţiune 62
2. Categoriile de pensii 63
2. În sistemul public asiguraţii nu pot beneficia concomitent de două sau mai multe prestaţii de asigurări sociale pentru acelaşi risc asigurat 64
3. Principiile dreptului la pensie 64
4. Condiţiile ce trebuie îndeplinite de asiguraţi pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă 66
1. Vârsta standard de pensionare 66
2. Stagiul minim de cotizare 68
5. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care şi-au desfăşurat activitatea în condiţii deosebite de muncă 70
6. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care şi-au desfăşurat activitatea în condiţii speciale de muncă 71
1. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care şi-au desfăşurat activitatea în unităţile miniere 71
2. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care au realizat în condiţii speciale de muncă un stagiu de cotizare de cel puţin 25 de ani 71
3. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care au desfăşurat activităţi de cercetare explorare, exploatare sau prelucrarea materiilor prime nucleare, zonele I şi II de expunere la radiaţii 71
4. Pensia pentru limită de vârstă pentru asiguraţii care au realizat în condiţii speciale de muncă un stagiu de cotizare mai mic de 25 de ani. 71
5. Personalul navigant din aviaţia civilă 78
7. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru asiguraţii care au realizat stagii de cotizare atât în condiţii deosebite, cât şi în condiţii speciale de muncă 78
8. Reducerea stagiilor de cotizare şi a vârstelor standard de pensionare a persoanelor cu handicap 79
9. Pensia pentru limită de vârstă de care beneficiază asiguraţii nevăzători 79

10. Reducerea vârstei standard de pensionare a asiguraților beneficiari ai Decretului-lege nr. 118/1990 79
11. Reducerea vârstei standard de pensionare pentru femeile care au născut și crescut cel puțin 3 copii 80
12. Cazuri speciale de pensionare 80
1. Profesorii și conferențiarii din învățământul superior, cercetătorii științifici gradul I și II 80
2. Medicii 81
3. Farmaciștii 82
4. Magistrații 82
13. Calculul pensiei pentru limită de vârstă 83
1. Determinarea cuantumului pensiei 83
2. Determinarea punctajului mediu anual 84
3. Determinarea punctajului anual al asiguratului 84
4. Majorarea punctajului 86
5. Comunicarea punctajului anual și a celui cumulat, asiguratului 86
6. Valoarea unui punct de pensie 86
7. Reactualizarea pensiilor 86
14. Pensia anticipată 87
1. Condițiile ce trebuie îndeplinite de asigurați pentru acordarea pensiei anticipată 87
2. Cuantumul pensiei anticipate 87
15. Pensia anticipată parțială 87
1. Condițiile ce trebuie îndeplinite de asigurați pentru acordarea pensiei anticipată parțială 87
2. Cuantumul pensiei anticipată parțială 87
3 Pensia anticipată parțială pentru asigurații care au desfășurat activități în condiții deosebite sau condiții speciale de muncă 88
4. Trecerea de la pensia anticipată parțială la pensia pentru limită de vârstă 88

CAPITOLUL V

PENSIA DE INVALIDITATE

1. Condițiile generale de pensionare 89
2. Pensia de invaliditate pentru asigurații care satisfac obligațiile militare prevăzute la art. 38 alin. (1) lit. c din Legea nr. 19/2000 89
3. Pensia de invaliditate pentru elevii, ucenicii și studenții care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă datorită accidentelor sau bolilor profesionale survenite in timpul și din cauza practicii profesionale 90

4. Pensia de invaliditate pentru persoanele care şi-au pierdut total sau parţial capacitatea de muncă şi marii mutilaţi, ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluţiei din decembrie 1989 ori în legătură cu evenimentele revoluţionare din decembrie 1989 90
5. Pensia de invaliditate pentru asiguraţii care şi-au pierdut capacitatea de muncă datorită unei boli obişnuite sau a unor accidente care nu au legătură cu munca 90
6. Pensia de invaliditate acordată indiferent de stagiul de cotizare 91
7. Stagiul potenţial pentru asiguraţii care au realizat un stagiu de cotizare în condiţii de handicap preexistent 91
8. Gradele de invaliditate 92
9. Calculul pensiilor 92
1. Punctajul anual acordat asiguraţilor pentru stagiul potenţial 92
10. Drepturile suplimentare acordate pensionarilor invalizi 93
1. Indemnizaţia pentru însoţitor 93
11. Revizuirea medicală a pensionarilor de invaliditate 93
1. Revizuirea medicală periodică 93
2. Revizuirea medicală la cerere 94
3. Neprezentarea la revizuirea medicală 94
4. Situaţiile în care pensionarii de invaliditate nu sunt supuşi revizuirii medicale 94
12. Programele recuperatorii întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale 94
13. Beneficiarul pensiei de invaliditate poate opta pentru cea mai avantajoasă dintre pensii 95

CAPITOLUL VI

PENSIA DE URMAŞ

1. Pensia de urmaş pentru copii 96
2. Pensia de urmaş pentru soţul supravieţuitor 97
3. Baza de calcul şi cuantumul pensiei de urmaş 98
4. Dreptul soţului supravieţuitor de a opta pentru cea mai avantajoasă pensie 99
5. Expertizarea şi revizuirea medicală a beneficiarilor pensiei de urmaş 99

CAPITOLUL VII

STABILIREA ŞI PLATA PENSIILOR

1. Acordarea pensiilor 100
2. Data de la care se acordă drepturile de pensie 100

1. Data de la care se acordă pensia pentru limită de vârstă 100
2. Data acordării pensiei de invaliditate 100
3. Data acordării pensiei de urmaş 101
3. Decizia de pensie 101
1. Admiterea sau respingerea cererii de pensionare 101
2. Contestarea deciziei de pensie 102
3. Revizuirea deciziilor de pensie 102
4. Plata pensiilor 102
1. Modalităţi de plată a pensiilor 102
2. Suspendarea plăţii pensiei 102
3. Suspendarea plăţii indemnizaţiei de însoţitor 103
4. Încetarea plăţii pensiei 103
5. Reluarea în plată a pensiilor suspendate 103
6. Cumulul pensiei cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională 104
7. Recalcularea pensiei după fiecare stagiu de cotizare de minimum 12 luni 104
8. Comunicarea de către beneficiarul dreptului de pensie a oricăror modificări privind condiţiile de acordare şi de plată a pensiei 104
9. Plata sumelor rămase neîncasate de către pensionarul decedat 105

CAPITOLUL VIII

ALTE DREPTURI DE ASIGURĂRI SOCIALE DECÂT PENSIILE

1. Enumerare 106
2. Acordarea unor drepturi de asigurări sociale fără condiţii de stagiu de cotizare 107
3. Baza de calcul a indemnizaţiilor de asigurări sociale 107
4. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă 108
1. Concedii medicale şi indemnizaţii pentru incapacitate temporară de muncă 108
2. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă suportată de către angajator şi de la bugetul asigurărilor sociale de stat 109
3. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de boli profesionale sau accidente de muncă suportată de către angajator şi de la bugetul asigurărilor sociale de stat 109
4. Durata de acordare a indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă 110
5. Propunerea de pensionare, prelungirea concediului medical şi avizul de pensionare 110
6. Incapacitatea temporară de muncă survenită în timpul concediului de odihnă sau al concediului fără plată 111

7. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă pentru pensionarii care realizează venituri dintr-o activitate profesională 111
8. Cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă 111
5. Prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă 112
1. Enumerare 112
2. Indemnizație pentru trecerea temporară în altă muncă 112
3. Indemnizația pentru reducerea timpului de muncă 112
4. Indemnizația pentru carantină 113
5. Ajutoare și indemnizații de la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru procurarea de proteze, orteze și de alte produse ortopedice, care nu sunt suportate de la asigurările sociale de sănătate 113
6. Tratament balnear care nu este suportat de la asigurările sociale de sănătate 113
7. Reabilitarea profesională 117
6. Indemnizația de maternitate 117
1. Concediul pentru sarcini și lăuzie 117
2. Concediul pentru sarcină în cazul persoanelor cu handicap 118
3. Cuantumul lunar al indemnizației de maternitate 118
7. Indemnizația pentru creșterea copilului sau îngrijirea copilului bolnav 118
1. Dreptul la indemnizație pentru creșterea copilului sau îngrijirea copilului bolnav 118
2. Acordarea indemnizației 118
3. Durata de acordare a indemnizației 119
4. Cuantumul lunar al indemnizației 119
8. Ajutorul de deces 119
1. Ajutorul de deces în cazul decesului asiguratului sau al pensionarului 119
2. Ajutorul de deces în cazul decesului unui membru de familie 120
3. Cuantumul ajutorului de deces 120
9. Alte dispoziții privind drepturile de asigurări sociale 120
1. Achitarea indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă în cazul falimentului angajatorului 120
2. Calculul și plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă pentru persoana asigurată care se regăsește în două sau mai multe situații prevăzute la art. 5 din Legea nr. 19/2000. 121
3. Calculul și plata indemnizațiilor de asigurări sociale 121
4. Achitarea ajutorului de deces 122
5. Achitarea indemnizațiilor de asigurări sociale 122
6. Prescripția dreptului de a cere plata indemnizației și ajutoarelor de asigurări sociale 122
7. Încetarea plății indemnizațiilor de asigurări sociale 123
8. Suspendarea plății indemnizațiilor de asigurări sociale 123
9. Reluarea în plată a indemnizației de asigurări sociale 123
10. Dispozițiile privind drepturile de asigurări sociale cuprinse în Art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2000 pentru modificarea și completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale 123

CAPITOLUL IX

PREVEDERI PÂNĂ LA INTRAREA ÎN VIGOARE A NOII LEGI CUPRINSE LA ART. II DIN ORDONANŢA DE URGENŢĂ A GUVERNULUI NR. 41/2000

1. Prevederile cuprinse în Art. II din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale 125

1. Obligaţiile persoanelor care se regăsesc în situaţiile prevăzute la Art. II din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 125

2. Valorificarea perioadelor pentru care s-au plătit contribuţii de asigurări sociale pe baza declaraţiei de asigurare, potrivit Art. II alin. (1) – (4) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 126

2. Metodologia privind aplicarea prevederilor Art. II din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 pentru modificarea şi completare Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale 127

1. Persoanele cărora li se aplică Normele metodologice privind aplicarea prevederilor Art. II din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 127

2. Baza lunară de calcul a contribuţiilor pentru asigurările sociale de stat şi a celei pentru pensia suplimentară individuală 130

3. Încetarea contractelor de asigurare individuală încheiată în baza actelor normative anterioare de către persoanele care se regăsesc în situaţiile prevăzute la Art. Ii din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 131

4. Evidenţa contribuabililor la bugetul asigurărilor sociale de stat prevăzuţi de Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 şi a plăţii lunare a contribuţiilor pentru asigurările sociale de stat şi pentru pensia suplimentară 132

5. Întocmirea, păstrarea şi completarea carnetelor de muncă persoanelor care se asigură pentru prima oară la sistemul de asigurări sociale de stat, în baza Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 41/2000 133

6. Recorelarea pensiilor 134

CAPITOLUL X

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN SISTEMUL PUBLIC DE PENSII ŞI ALTE DREPTURI DE ASIGURĂRI SOCIALE

1. Caracteristici ale răspunderii juridice în sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale 138

2. Răspunderea materială 140

3. Răspunderea civilă 141

4. Răspunderea contravențională 142
5. Răspunderea penală 142
6. Infracțiunile în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale 143
1. Faptele care constituie infracțiuni 143
2. Pedepsele aplicate infracțiunilor 143
7. Răspunderea juridică penală pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 130/1999 privind unele măsuri de protecție a persoanelor încadrate în muncă 144
8. Contravenții în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale 144
1. Enumerare 144
2. Sancțiunile aplicate pentru contravenții, potrivit Legii nr. 19/2000 145
3. Constatarea contravențiilor și aplicarea amenzilor 146
9. Răspunderea juridică contravențională pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 130/1999 privind unele măsuri de protecție a persoanelor încadrate în muncă 146

CAPITOLUL XI

JURISDICȚIA ASIGURĂRILOR SOCIALE

1. Realizarea asigurărilor sociale în sistemul public 148
1. Considerații generale 148
2. Noțiunea și caracteristicile jurisdicției asigurărilor sociale 148
3. Litigiul de asigurări sociale 149
4. Principiile soluționării litigiilor de asigurări sociale 150
5. Părțile în litigiu de asigurări sociale 151
2. Organele jurisdicției asigurărilor sociale 151
1. Organele prin care se realizează jurisdicția asigurărilor sociale 151
2. Competența și procedura de soluționare a litigiilor de asigurări sociale 152
3. Instanțele jurisdicției asigurărilor sociale 152
3.1. Tribunalele județene și Tribunalul municipiului București 152
3.2. Curțile de apel 152
4. Cererile îndreptate împotriva CNPAS sau caselor teritoriale de pensii 152
5. Căile de atac 153
6. Scutirea de taxa de timbru 153

CAPITOLUL XII

ASIGURĂRILE SOCIALE PENTRU CADRELE MILITARE

1. Condiții generale 154
2. Organizarea sistemului pensiilor militare de stat și asigurărilor sociale 155

3. Fondurile necesare pentru plata pensiilor militare de stat şi alte drepturi de asigurări sociale 155
4. Categorii de pensii militare de stat 155
5. Răspunderea juridică 169
6. Alte drepturi de asigurări sociale 170

CAPITOLUL XIII

ASIGURĂRILE SOCIALE PENTRU AVOCAŢI

1. Consideraţii generale 171
2. Organizarea şi funcţionarea Casei de Asigurări a Avocaţilor 172
3. Principiile asigurărilor sociale pentru avocaţi 180
4. Contribuţia avocaţilor la fondul de asigurări sociale şi Bugetul asigurărilor sociale pentru avocaţi 180
5. Pensia pentru limită de vârstă 186
6. Pensia de retragere definitivă din profesie 187
7. Pensia de retragere anticipată definitivă din profesie 187
8. Pensia de invaliditate 187
9. Pensia de urmaş 190
10. Calculul pensiilor 191
11. Reactualizarea pensiilor avocaţilor 193
12. Acordarea, stabilirea şi plata pensiilor 193
13. Alte drepturi de asigurări sociale pentru avocaţii asiguraţi 196
14. Jurisdicţia asigurărilor sociale pentru avocaţi 200

CAPITOLUL XIV

INFRACŢIUNI ŞI CONTRAVENŢII

1. INFRACŢIUNI prevăzute de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi e asigurări sociale 201
2. CONTRAVENŢII prevăzute de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale 202